

De Brugse genealoog Marius Voet (1613-1685) en zijn familie – (deel 1) biografie

Pieter Donche

Inleiding¹

Als derde van drie stads- en tijdsgenoten-genealogen te Brugge in de 17de eeuw betreft deze bijdrage Marius Voet (1613-1685). In eerdere bijdragen hadden we het over Jacobus Antonius Kerchof (1625-1685) en Pieter IV Lootyns (1624-1701). In dit eerste deel geven wij zijn biografie.

Historiek van een levensbeschrijving

De eerste bio- en bibliografische notitie over Marius Voet dateert van 1739 en verscheen in het gekende werk van J.F. FOPPENS, e.a., *Bibliotheca Belgica*, ... en is in het Latijn.² De tekst werd in een letterlijke vertaling naar het Nederlands overgenomen door de Brugse kroniekschrijver en kunstenaar PIETER LE DOULX (1730-1807) in zijn handschrift *Vermaarde Bruggelingen*.³ Zijn tekst leest daar als volgt:

1685. m'her Marius Voet, ridder, heere van Kneckenburg etc., burgmeester en schepen vanden Lande vanden Vrijen, sijne studien en wercken die hij vergaedert heeft, geeft daer van de blyckteeckens als de genealogien der familien, soo van Vlaenderen en de andere Nederland-

sche provintien, en is tot Brugge jongman overleden ten jaere 1685.

En heeft met sijn eijgen hand geschreven achtenveertig boeken, die tot Brussel bewaerd den grave de Colins, die getrouwt hadde vrouw N. Delval, sijne naernichte, als te weten:

- *Histoire genealogique de la maison de comtes de Flandre, et de Hainaut etc.. divisée en sept livres et justifiée par les chartres de diverses eglises, abbaies, arrêts des parlements, titres, epitaphes etc... 1685*
- *Recueil et liste des grands baillis et ecourtettes de Bruges, des bourguemaitres et echevins de la dite ville, des bourguemaitres et echevins du Franc, etc..*
- *Plusieurs volumes d'épitaphes et autres preuves des genealogies*
- *Histoire genealogique de la famille de Sarmiento et Villa-Major en Espagne etc.*

In een biografische publicatie van 1849 vinden we deze informatie opnieuw herhaald, nu in het Frans maar uitgebreid met een beschrijving van zijn zegel en gegevens over zijn rechtstreekse voorvaders en zijn erfgenamen, allicht ontleend aan een of andere handschriftelijke genealogie.⁴

In 1851 verscheen nog een korte notitie over hem, zijn ouders en de afstammelingen van zijn enige broer⁵ en in 1860 nogmaals een beknopte biografie die slechts twee van zijn handschriften citeert.⁶

In de *Biographie Nationale* (44 delen, 1866-1986) is geen bijdrage over hem verschenen.

1 Gebruikte afkortingen: ANRB/VAKB: Ver. van Adel van het Kon. België; ARA: Algemeen Rijksarchief, Brussel; KBR: Koninklijke Bibliotheek, Brussel; RAB: Rijksarchief te Brugge; RK: Rekenkamers; SAB: Stadsarchief Brugge; SBB: Stadsbibliotheek Brugge.

2 JOANNES FRANCISCUS FOPPENS, VALERIUS ANDREAS, AUBERTUS MIRAEUS, FRANCISCUS SWEERTIUS, THOMAS PHILIPPUS D'ALSACE & DE BOUSSU, *Bibliotheca Belgica, sive Virorum in Belgio vitâ, scriptisque illustrium catalogus, librorumque nomenclatura continens scriptores à Clariss. Viris Valerio Andrea, Auberto Miraeo, Francisco Sweertio, aliisque, recensitos, usque ad annum M DC LXXX. Tomus primus [-secundus]. Cura & studio Joannis Francisci Foppens [...], Brussel, 1739, 2 t. en 2 vol. ([2], xxxxi, [3], 600; [2], 601-1233, [3] pp.); pl. h.t.; 4to, deel 2, p. 846: MARIUS VOET, *Eques, Toparcha de Kneckenbourg &c. Consul & Scabinus perpetuus Territorii Franconatensis, studio ac labore indesesso collegit, quidquid ad Genealogiam Familiarum, tum Flandriae, tum caetarum Belgii Provinciarum pertinet imo, & plurimarum exterarum. Celebs obiit brugis anno 1685. Manu propria scripserat libros XLVIII. quorum hi praecipui, asservati Bruxellis penes Comitum de Colins, qui ejus abneptem Dominam N. Delval, uxorem habet* (volgen de titels van vier van zijn handschriften, zoals door Le Doulx letterlijk gekopieerd).*

3 P. LE DOULX, *Levens der geleerde en vermaerde mannen* [van Brugge], bewaard in SAB, hs. 18, deel 2, p. 453 (zie ook www.historischebronnenbrugge.be).

4 N.N., 'VOET (Marius)' in: *Biographies des hommes remarquables de la Flandre Occidentale*, Brugge, 4 dln., 1843-1849, IV (1849), pp. 292-294. Hier wordt verkeerdelijk gezegd dat zijn erfgenaam zijn broer Jaspar Philippe Voet was, maar deze overleed voor hem, het was diens zoon Antonius Voet die Marius' erfgenaam was.

5 F. VAN DYCKE, *Recueil héraldique avec des notices généalogiques et historiques sur un grand nombre de familles nobles et patriciennes de la ville et du francnat de Bruges*, Brugge, C. De Moor, 1851, pp. 476-477, die soms iets meer detail bevat maar anderzijds in andere details in tegenspraak is met wat in de genealogie Voet in J.-J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, dl. 6, *Supplément*, Brugge, 1864 gezegd wordt.

6 C.F.A. PIRON, *Algemeene levenschryving der Mannen en Vrouwen van België*, Mechelen, 1860, p. 442 (op p. 191 vindt men ook een korte biografie van de Brugse genealoog Jac. Ant. Kerchof (hier verkeerdelijk *Kerckhof Jan-Antoon* genoemd) en idem op p. 226 van Pieter Lootyns (hier verkeerdelijk vader van Lodewijk Lootyns genoemd), maar het zijn slechts herhalingen van eerder gepubliceerde informatie).

Veel informatie valt er dus niet te rapen en het meeste is afschrijfwerk uit oudere teksten. 19de-eeuwse biografieën zijn meestal fel verouderd en/of staan bol van detailfouten, een nieuwe biografie op basis van historische bronnen is dus ook hier andermaal geen overbodige luxe.

Biografie van Marius Voet

Marius Voet werd gedoopt te Brugge O.L.Vrouw, 1ste portie op 28 september 1613, als zoon van Antonius (een naam van de moeder wordt niet gegeven in de doopakte) (peter was Joannes Voet, meter: Maria Wynckelman).⁷ Zijn ouders waren Anthonius Voet en Anthonia WYNCKELMAN die gehuwd waren op 9 augustus 1606 te Brugge St.-Donaas.⁸

Hij overleed ongehuwd op 9 november 1685 terwijl hij in functie was als schepen van het Oostkwartier van het Brugse Vrije. Hij werd begraven in de kerk der paters Predikheren (Dominicanen) in de grafkelder die zijn familie daar had. Dit klooster stond op de plaats waar nu het nieuwe Rijksarchiefgebouw is.

Loopbaan

Op een al erg jonge leeftijd, hij was amper 22, begon hij aan een loopbaan als schepen van het Oostkwartier van het Brugse Vrije (de *kasselrij* van Brugge). In dit schepencollege was een benoeming er een voor het leven, helemaal anders dus dan een schepenfunctie in het bestuur van de *stad* Brugge of in alle andere steden en kasselrijen van Vlaanderen waar de schepenbank elk jaar 'vernieuwd' werd via verkiezing (en met beperkingen, zoals de bepaling dat men niet meer dan twee opeenvolgende jaren een schepenambt mocht waarnemen).

Van 20 april 1646 tot aan zijn overlijden in 1685 was hij schepen, net geen 40 jaar lang. Doorheen de opeenvolgende jaren schoof hij in de hiërarchische volgorde langzaam maar gestaag naar voor. Éénmaal, in het schepenjaar 1664-65 werd hij burgemeester van het Oostkwartier. In de jaren 1677-78 en 1678-79 werd in de schepenlijsten bij hem ook de naam van de heerlijkheid *Knekerenburgh* vermeld, een heerlijkheid die hij had gekocht (zie verder).

In de magistraat van het Brugge Vrije had hij de volgende loopbaan:

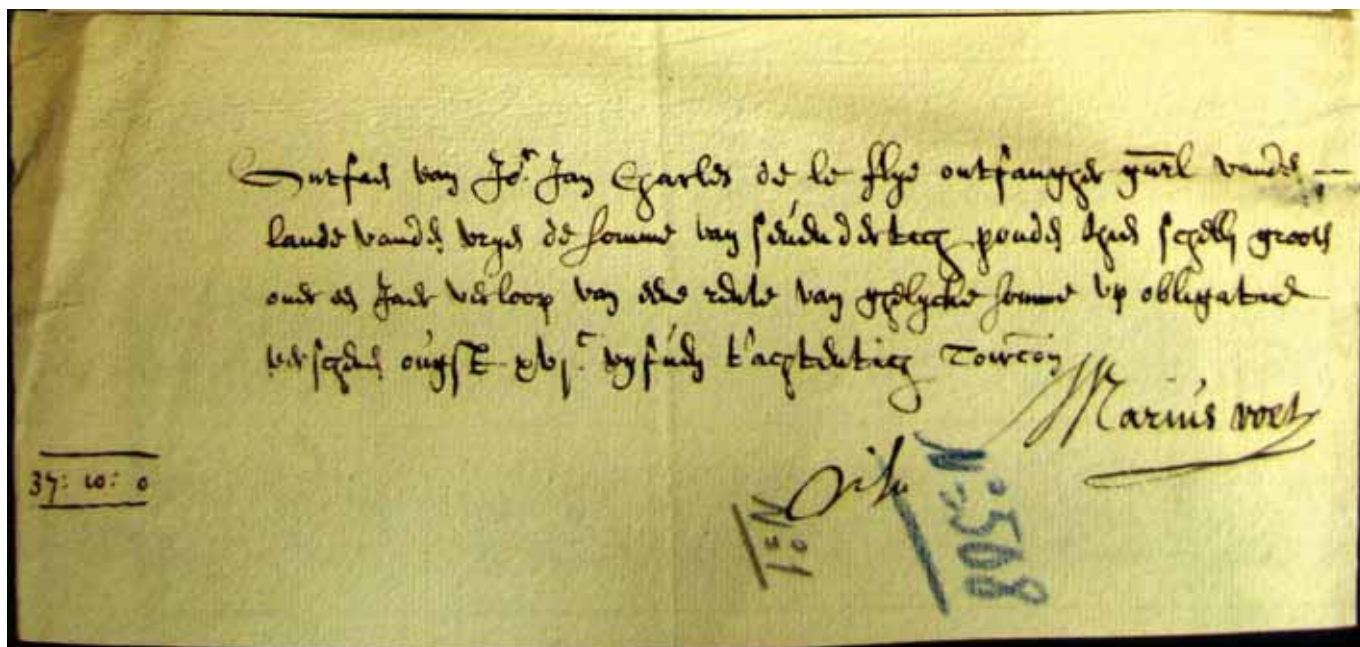
1646-47	Oost: S8/8	Marius Voet loco Delrio ⁹
1647-48	Oost: S7/8	Marius Voet
1648-49	Oost: S7/8	Marius Voet
1649-50	Oost: S7/8	Marius Voet
1650-51	Oost: S7/8	Marius Voet
1651-52	Oost: S7/8	Marius Voet
1652-53	Oost: S8/8	Marius Voet
1653-54	Oost: S8/8	Marius Voet
1654-55	Oost: S7/8	Marius Voet
1655-56	Oost: S6/8	Marius Voet
1656-57	Oost: S6/8	Marius Voet
1657-58	Oost: S5/8	Marius Voet
1658-59	Oost: S5/8	Marius Voet
1659-60	Oost: S5/8	Marius Voet
1660-61	Oost: S5/8	Marius Voet
1661-62	Oost: S4/8	Marius Voet
1662-63	Oost: S4/8	Marius Voet
1663-64	Oost: S4/8	Marius Voet
1664-65	Oost: Burgemeester	Marius Voet
1665-66	Oost: S4/8	Marius Voet
1666-67	Oost: S3/8	Marius Voet
1667-68	Oost: S3/8	Marius Voet
1668-69	Oost: S3/8	Marius Voet
1669-70	Oost: S3/8	Marius Voet
1670-71	Oost: S3/8	Marius Voet
1671-72	Oost: S3/8	Marius Voet
1672-73	Oost: S3/8	Marius Voet
1673-74	Oost: S3/8	Marius Voet
1674-75	Oost: S3/8	Marius Voet
1675-76	Oost: S3/8	Marius Voet
1676-77	Oost: S3/8	Marius Voet
1677-78	Oost: S2/8	Marius Voet
1678-79	Oost: S2/8	Marius Voet
1679-80	Oost: S2/8	Marius Voet
1680-81	Oost: S2/8	Marius Voet
1681-82	Oost: S2/8	Marius Voet
1682-83	Oost: S2/8	Marius Voet
1683-84	Oost: S2/8	Marius Voet
1684-85	Oost: S2/8	Marius Voet
1685-86	Oost: S2/8	Marius Voet,

obiit 9 novembre 1685

⁷ Let wel: de in de 19de eeuw opgemaakte indexen vermelden hem gedoopt in O.L.Vrouw, 2de portie, maar in de verzameling parochieregisters 2de portie voor de vroege jaren 1600 steken ook een reeks doopakten van de 1ste portie. Dit is duidelijk te zien onmiddellijk voorafgaand aan die reeks door de vermelding *Finis Argentee portionis* (eind van de 'zilveren' (= tweede) portie) en in de aanhef van de reeks wordt gesproken van de *Aure.. portionis* (de 'gouden' (= eerste) portie).

⁸ SAB, verzameling parochieregisters, St.-Donaas, reg. 5. De op computer verwerkte parochieregisters vermelden dit huwelijk ook, maar allicht per abuis, als geregistreerd onder O.L.Vrouwparochie, 2de portie, reg. 3 maar daar is het niet te vinden.

⁹ D.i. Antoine Del Rio y Ayala, ridder, heer van Egem. Marius Voet verving hem na patentbrieven van Brussel, 7 april 1647 en hij legde de eed af op 20 april, daags voor Pasen (F. VAN DYCKE, *Recueil héraldique* ..., Brugge, 1851, pp. 476-477; *Biographies des hommes remarquables*, IV (1849), p. 292).

Zegel van Marius Voet
(SAB, Oorkonden private aangelegenheden, 2de reeks,
nr. 901)

Zijn zegel en handtekening

Zijn handtekening vonden we op een eigenhandig geschreven ontvangstbewijsje voor een jaarlijkse rente-uitkering op een obligatie uitgeschreven door het Brugse Vrije, daterend van augustus 1685, d.i. slechts enkele maanden voor zijn overlijden.¹⁰

We vonden zijn zegel, gedrukt in papier omheen was, in een akte van 4 februari 1661 waarin hij optreedt in zijn functie van schepen van het Brugse Vrije¹¹:

10 SAB, Autografen, nr. 508: *Ontfaen van Jo.r Jan Charles de le Flye ontfangher g(e)n(e)r(ae)l vande(n) lande vande(n) Vrye(n) de somme van sevendertich ponden thie(n) schell(inghen) groote(n) over een jaer verloop van eene rente van ghelijcke somme up obligatie verschene(n) ougst XVJC vijfve(n) tachtentich. Toircon(den).* [getekend] Marius Voet. De ontvanger Jan Charles de le Flye was, net als Marius' broer Gaspard Philippe Voet, kapitein geweest van een infanteriecompagnie voor dat hij in 1669 ontvanger-generaal werd van het Brugse Vrije (J.-J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, dl. III, Brugge, 1859, p. 175).

11 SAB, Oorkonden private aangelegenheden, 2de reeks, nr. 901 (een

Vreemd genoeg is in dit zegel het hartschild *geschuinbalkt*, terwijl het *geschaakt* moet zijn.

Woning

In zijn staat van goed¹² wordt zijn woning te Brugge omschreven als *een schoon huijs met stallynghen ende eene platse van lande daer mede gaende geleghen in Onse Vrouwe Sestendeel inde Hooghstraete daer den overleden gestorven is, sijnde altijd bijden overleden gebruikt ende bewoondt geweest*.¹³ Het wordt nog nauwkeuriger gesitueerd in 1693 in de staat van goed van zijn neef Antonius: (*huijssinghen den overleden competerende bij successie vanden voornoomden Jo' Marius Voet, 's overledens oom*) ... *het huis met stallijngen en platse van landen in Brugge, voorhoofdende inde Hoochstraete opden houck van het Peerdestraetken*.¹⁴

De smalle Peerdenstraat bestaat nog steeds onder deze naam en staat loodrecht op de Hoogstraat (die vanaf de Burg naar het oosten loopt). Aan de overzijde van de Hoogstraat draagt de straat die in het verlengde van de Peerdenstraat ligt de naam Ridderstraat en dit was ook al de straatnaam in 1302¹⁵. Dus komen slechts twee hoekhuizen in aanmerking voor de woning van Marius Voet: kijkend vanuit de Hoogstraat in de Peerdenstraat, het rechtse of het linkse hoekhuis. Het hoekhuis links heeft nog een klokgevel, maar de ingang is overgebracht in de Peerdenstraat. Op het oudste kadastraal plan van Popp uit 1854 is het linkse hoekhuis zonder tuin, geheel ingesloten door buurhuizen en veel kleiner dan het rechtse. Het rechtse hoekhuis heeft driemaal meer grondoppervlakte en heeft achteraan toegang tot een grote erbij horende vierkante tuin (idem op het plan Popp van 1865).

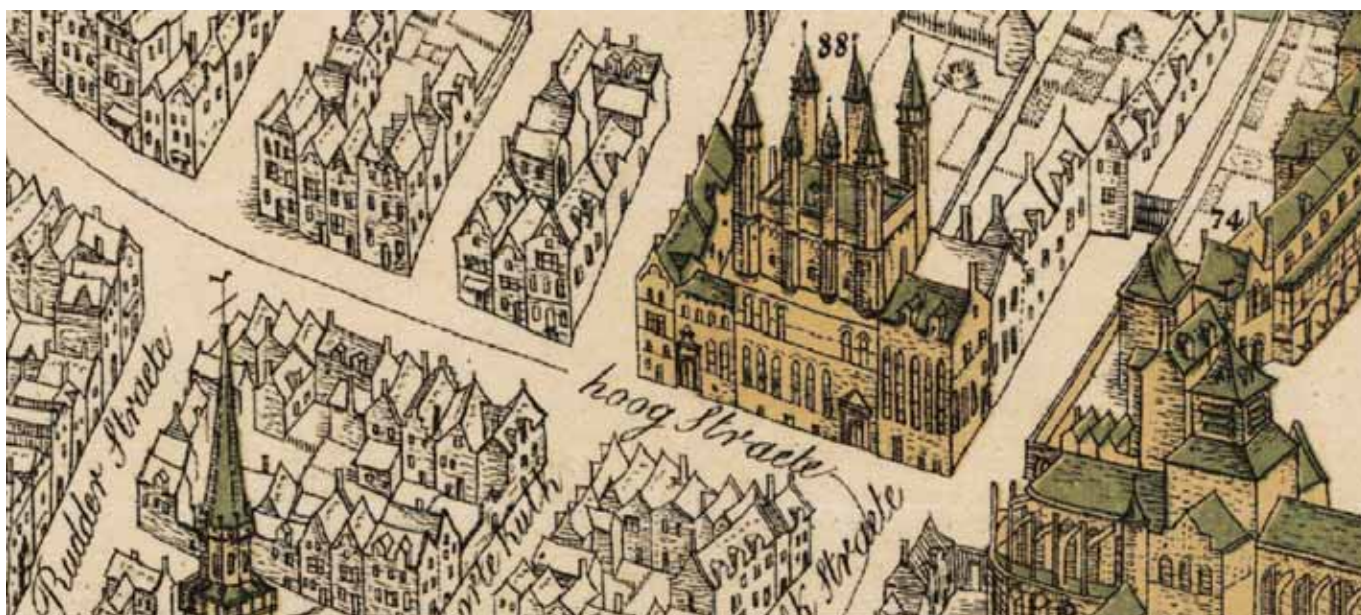
cahier van 44 folio's i.v.m. een rente op een hofstede in Camerlinckxambacht).

12 SAB, Staten van goed, 2de reeks, nr. 4392.

13 F° 34v.

14 SAB, Staten van goed, 2de reeks, nr. 4974, f° 54-55v.

15 A. SCHOUTEET, *De straatnamen van Brugge*, Brugge, 1977, p. 177.

De Hoogstraat vanaf (uiterst rechts) de (verdwenen) St.-Donaaskerk (met zicht op een stukje van het Burgplein) tot aan (linksboven) het kruispunt Hoogstraat en Ridderstraat-Peerdensstraatje. De woning van Marius Voet is het hoekhuis op dit kruispunt rechtsboven, hier met drie traveeën. (plan van Marcus Gheeraerts, 1562)

Rechts van het Peerdensstraatje is het hele huizenblok tot aan de Kleine Hertsbergestraat, dat in 1562 (kaart Marcus Gheeraerts) nog vier gevels telde, in resp. 1865 en begin 19de eeuw vervangen door twee monumentale herenhuizen, thans een woning van vier traveeën plus een brede poort (nr. 20) en een brede woning van 9 traveeën inclusief een poort (nr. 18). Beide samen vormen sinds 2004 het viersterrenhotel «Hôtel Oud Huis de Peellaert» (onder één huisnummer).¹⁶ Omdat er bij het huis van Marius Voet in 1685-1693 ook stallen en een stuk land bij hoorden lijkt ons het rechtse hoekhuis dus het meest waarschijnlijke van de twee.

Dit hoekhuis werd in 1568 omschreven als 'een groot stenen huus met zijner toebehoorten (...) achterwaerts streckende met eender plaetse van lande ende uutecommende met eender poorte in cleen peerdenstraetje' (= nu Hertsbergestraat) wat nauw aansluit bij de omschrijving van 1693.¹⁷ De toenmalige eigenaars waren Robert Dominicle en zijn vrouw Marie Wijnckelman, zij hadden het verworven op 23 december 1568. Op 13 september 1580 verkochten zij het *groot stenen huus met zijner toebehoorten in de Hoogstraat/Hoek Peerdensstraat* aan meester Jaspar Wijnckelman.¹⁸

16 B. BEERNAERT e. a., 'Hoogstraat 18-20, huis de Peellaert', in: *Import - Export, Open monumentendagen Brugge 2006*, Brugge, pp. 71-79. Met dank ook voor bijkomende details wat betreft de gekende bezitters van 1568 en 1580 en details betreffende de gotische stijl van de gevel.

17 B. BEERNAERT, art. cit., p. 72.

18 Verder omschreven als *voorn. groothuys achterwaerts streckende met eender platse van lande ende uutecommende met eender poorte in tzelve cleen peerdenstraat met eenen ghemeenen muur ende goote ter westzijde zo jehens thuus vande zelve Jacob van Belle als jegens derve ende huussijnghe wijlen toebehoorende Claes Anchement met een ghemeene bornepitte staende haelf in de kuckene van desen voorn. grooten huuse ende half inde plaeste vanden huuse ter noordzide*. Robert Dominicle en Marie Wijnckelman verkochten toen ook nog twee huizen in de Peerdensstraat *ande*

Deze meester Jaspar Wijnckelman is dan ook allicht niemand anders dan de vader van Marius Voets moeder Antonia Wijnckelman.¹⁹ Toen Antonia Wijnckelman overleed was meester Jaspar Wijnckelman medevoogd (van de moederlijke zijde) van haar nog minderjarige kinderen.

Van het hoekhuis zoals Marius Voet het moet gekend hebben, blijft er niets meer over. Maar een lavistekening van 1751 (zie illustratie) van de gevel van een niet nader geïdentificeerd huis in de Hoogstraat laat ons wellicht toe het huis van Marius Voet toch nog te aanschouwen.

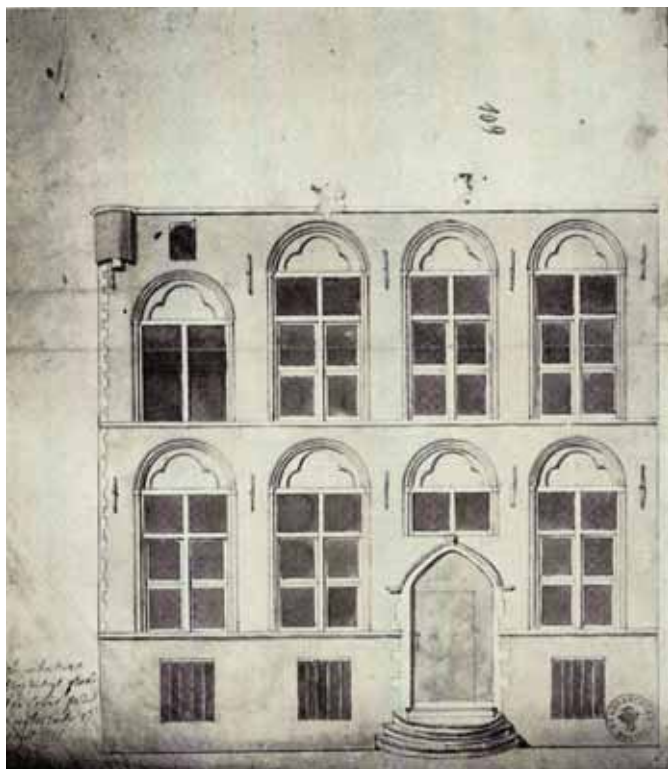
Op de tekening wordt er immers bij vermeld "Gheconsenteert proprieteit grave van Collins in de Hoogstraete, 13 ougst 1751".²⁰ Een graaf de Collins kennen we al uit FOPPENS' werk *Bibliotheca Belgica* (zie hoger) die er schrijft dat de 48 handschriften van Marius Voet bewaard waren 'te Brussel bij graaf de Colins'. Deze laatste was als volgt verwant met Marius Voet: diens neef Antonius Voet (1654-1693) die later in het huis van zijn oom woonde had een enige dochter Alexandrina Cornelia Voet (1686-1723) die uit haar huwelijk (1711) met Franciscus Josephus Le Prévost, graaf van le Val op haar beurt een enige dochter had, Maria Petronilla Le Prévost de le Val (1713-Brussel, 1786) die in 1728 huwde met Pierre Philippe, graaf de Colins (Brussel, 1701-Brussel, 1772).

De familie Colins telt vele takken, maar slechts één tak

westzijde ommestreckende int Cleen Peerdensstraat (thans Hertsbergestraat).

19 Zoals ook vermeld in de gepubliceerde genealogie van de familie Wijnckelman in: J.-J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, dl. 2, Brugge, 1858, pp. 83-105, i.h.b. p. 91.

20 Zie G. MICHIELS, *Iconografie der stad Brugge*, 3 dln., Brugge, 1964-1968, deel 2, p. 99 en Icon. nr. 836.

Zijn woonhuis in de Hoogstraat (1751)

van graven (sinds 1709).²¹ In 1739 en in 1751 is een 'graaf de Colins' dus te vereenzelvigen met de echtgenoot van een dochter van een achternicht van Marius Voet en bij wie diens handschriften te Brussel waren.

Overigens merken we ook op dat in de lavistekening aan de linkerkant van de gevel er duidelijk stevige stenen (een zgn. natuurstenen hoekketting) en een arkel-torentje te zien zijn zoals men kan verwachten bij een hoekhuis. Het huis heeft vier traveeën (op het stadsplan van 1562 slechts drie). Misschien zijn deze vier traveeën nog steeds de vier linkse traveeën van het huidige «Hôtel Oud Huis de Peellaert». De gevel op de prent is gotisch van stijl en dateert allicht van rond 1300 of zelfs iets vroeger.

Dat zijn woning ruim was blijkt ook uit zijn staat van goed in de oplijsting van de geschatte waarden van de voorwerpen die zich in de diverse kamers bevonden.²² Er worden vele kamers vermeld: beneden onderscheidde men: *de sale*, *de slaepcamer* (had hij een benedenkamer ingericht als slaapkamer?), *de voorsalette*, *de grootte salette* (mogelijk dezelfde kamer als *de sale*?), *de camer achter de salette*, *de eetcamere*, *de keucken*.

21 *Annuaire de la noblesse de Belgique*, Brussel, 1882, p. 154 (genealogie de Colins). Zie ook L. GILLIODTS-VAN SEVEREN, *Coutumes du Pays et Comté de Flandre. Coutumes du Bourg de Bruges, T. 1. Introduction*, Brussel, 1883, pp. 392-393. Bij het huwelijk was de echtgenote amper 15 jaar oud, maar het eerste van hun 16 kinderen werd pas op 12 april 1732 geboren toen de moeder inmiddels 18,5 jaar oud was. Pierre Philippes vader had voor zijn militaire exploit in 1709 de titel van graaf verkregen. Hij overleed in 1714 waarna zijn 13-jarige zoon Pierre Philippe de titel van graaf erfde.

22 F° 56 e.v.

Boven onderscheidde men: *de groote camer*, *de camer daernevens*, *een andere camer*, nog *een ander camer* en op de zolderverdieping was ook *de camer van de knechten*.

Op slechts enkele stappen daar vandaan, namelijk in de eerstvolgende zijstraat links, de Boomgaardstraat woonde op de hoek met de Kandelaarstraat zijn leeftijdsgenoot en collega-genealoog Pieter [IV] Lootyns (1624-1701).²³

Portret

Marius Voet heeft zich laten portretteren, zijn staat van goed vermeldt in de 'grootte salette': *het pourtraict van(de) overleden*. Of dit portret nog bestaat en zo ja, waar het zich bevindt, weten we niet.

Aankoop van de heerlijkheid Knekenburg

Marius Voet kocht op 4 mei 1650 voor 4.000 gulden van Claude de Carnin, heer van Staden, (West)Rozebeke, Bartouzel, enz... de heerlijkheid Knekenburg. Hij deed er op dezelfde dag leenverhef voor. Deze heerlijkheid was gelegen in Westrozebeke bij Ieper en had volgens een beschrijving van 1535 een foncier van 24 gemeten (11 ha) land. De heer van deze heerlijkheid vermocht een baljuw en zeven schepenen aan te stellen en had recht op tolleren, gevonden voorwerpen, het goed van overleden vreemdelingen en bastaarden en mocht boeten opleggen tot 3 pond parisis. Ook hoorden er diverse soorten jaarlijkse renten bij (in geld, maar ook in haver of hoenderen), geassigneerd op andere stukken land. Er ging één achterleen van af.²⁴

Een renteboek uit 1652 van deze heerlijkheid bleef bewaard: *Rente boeck der heerlicheyt van Kneckenburch binnen der prochie van Roosebeke, casselrye van Ippe, competerende joncheer Marius Voet, schepene slandts van den Vryen*, ...²⁵ Toen waren er 53 stukken land belast met dergelijke renten.

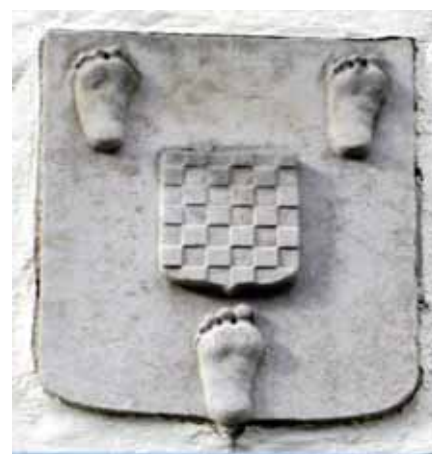
Marius Voet wordt door FOPPENS (overgenomen door LE DOULX) *eques* d.i. *ridder* genoemd. Maar nergens in officiële akten en in eigentijdse geschriften wordt hij met het predicaat *mher* (*mijnheer*, aanspreektitel voor een ridder) vermeld, uiteraard wel als *heere* (aanspreektitel voor een schepenen of burgemeester). Er is ook geen patentbrief te vinden waarin hij een riddertitel zou gekregen of gevraagd hebben.²⁶

23 Zie onze bijdrage P. DONCHE, 'De Brugse historieonderzoeker Pieter [III] Lootyns (1586-1653) en de genealoog Pieter [IV] Lootyns (1624-1701), (deel 1) – Biografie', in: *Vlaamse Stam*, 50 (2014), nov-dec nummer.

24 Zie L. GILLIODTS-VAN SEVEREN, *Coutumes des Pays et Comté de Flandre. Quartier d'Ypres. Coutume de la Salle et Chatellenie d'Ypres*, Brussel, 1911, dl. 1, p. 399): ... *de heerliche de van Kneckenburch, groot XXIIII ghemetten landts ofte daer ontrent; ende behoort ten desen leene XLIX s. par. siaers in pennincrente, XXXV hoeden ende twaelfste deel hoeds ende XXIIJ vaten ende een derdendeel mouts evenen siaers. Toe dien eenen bailliu, VIIJ scepenen, tol, vondt, bastaerde ende stragiers goet, de boete van IIJ lb. par.; met een manscip. Staende ten verliefve van X lb. par., etc...*

25 Zie L. GILLIODTS-VAN SEVEREN, *Coutumes*, ... 1911, dl. 1, p. XLIII.

26 P. JANSSENS, *De evolutie van de Belgische adel sinds de late middeleeuwen*, Brussel, Gemeentekrediet, 1998, bijlage 4: Consulten in

Godshuis Marius Voet, Kammakersstraat, Brugge, 1672 en 1699 en detail van zijn wapenschild in drie dakkapellen

Stichter van drie godshuisjes

In 1672 kocht Marius Voet te Brugge in de Kammakersstraat een vervallen huis, liet het terug opbouwen en stichtte er op 19 november 1672 een godshuis bijgenaamd *der Blinde Liedens*, ten behoeve van arme blinden. Voor het onderhoud van de gebruikers en de nodige herstellingen schonk hij nog twee renten. Het was zijn intentie om nog twee dergelijke huisjes te stichten zoals hij in zijn testament optekende in de volgende woorden:

Voorts alsoo wij hebben gefondeert een huijseken voor een aerme blinde persooene ende dat onse intentie is van noch twee diergelijcke huijsekens te fonderen, soo begeeren wij ende belasten onse erfgenamen dat in cas wij de selve twee huijsekens niet en hebben gefondeert binnen ons leven, van het selve te volbrynghen naer ons overlijden ende daer toe te coopen de twee huijsekens staende ende naervolgende het voorseijde mijne fondatie, toebehoorende het Blende Liedens Gasthuijs ende waert saecke dat de administrateurs van het selve gasthuijs niet en wilden nochte en conden vercoopen soo sal mijnen voors(eide) erfghenamen coopen twee andere huijsekens ontrent het voorseijde gasthuijs ende daer van doen de voorseijde fondatie voor twee aerme blinde personen in der vormen ende manieren als het eerste huijseken is gefondeert ende geven en(de) legatere daer toe ter so(mm)e van vier duijssent guldens eens, te weten voor de fondatie van elck huijseken twee duijssent guldens eens.

De huisjes die hij op het oog had, naast het gene hij al gesticht had waren dus al eigendom van het Blinde Liedens Gasthuis. Het bestuur van de stichting werd toevertrouwd aan de boekhouder en de kapelmeester van de Kapel der Blinden. Pas 14 jaar later, in 1699 werden de twee aanpalende huisjes door zijn erfgenamen aan-

gekocht voor zijn stichting. Toen werden ook de wapenschilden Voet aangebracht die ondertussen al een paar maal vernieuwd werden.²⁷ Boven elk gelijkvloers raam is een dakkapel met een klein venster. In de buitenmuur, onder het kleine venster is telkens zijn familiewapen in steen afgebeeld: 3 voetzolen met een geschaakt hart-schild.

Zijn testament

Marius Voet heeft meerdere testaments gemaakt en gewijzigd. Een eerste testament (T1) werd verleden voor notaris Pieter Wulfinck op 23 juli 1678 (hij was toen bijna 65). Anderhalf jaar later, op 3 februari 1680 schreef hij een nieuw testament (T2). Een laatste testament (T3) werd verleden, opnieuw voor notaris Pieter Wulfinck op 6 november 1685 terwijl hij ziek te bed lag, drie dagen voor zijn overlijden. De twee laatste testaments werden overgeschreven in zijn staat van goed.

Daarin drukt hij vooreerst de wens uit (T2, f° 3r-4r) begraven te worden in de kerk van de Paters Predikheren (Dominicanen) te Brugge in het graf van *jo(nke)r Antone Voet, heere van Vorremseele (Voormezele) onsen oudt ouden grootvader ende van wijlent jo.r Anthone Voet onsen heer vader* (dit zijn resp. zijn betovergrootvader IV. – Antonius Voet en zijn vader VIII. – Antonius Voet) waar hij een nieuwe *vaute* (gewelfboog) had doen maken. Hij wenste 's morgens begraven te wor-

²⁷ De drie huisjes zijn thans de nrs. 11 en 13, de deur van het middelste huisje werd dichtgemetseld en heeft geen huisnummer meer. Zie ook L. DEVLIEGHER, *De huizen te Brugge*, dl. 2-3, tweede herziene uitgave, Tielt, 1975, p. 136 (en de afbeeldingen 366 en 368 waar ze nog elk een huisnummer (13, 15 en 17) hebben en de middelste deur nog niet dichtgemetseld is zoals te zien op afbeelding 366 (toestand 1967)) en H. DE BRUYNE, *De Godshuizen te Brugge*, Brugge, 1994, p. 42. In februari 2008 was nog een opschrift "GODSHUIS MARIUS VOET" te zien (zie foto), thans is dit overschilderd.

den zonder al te veel pracht en praal en in stilte (*sonder groote pracht ofte pompe maer eerlijck ende stille naer onse conditie*), maar met een groot blasoen en(de) wapen aen(de) flambeusen (toortsen), te dragen door kinderen van de stadsscholen. Voor zijn zieleheil wenste hij dat 600, later in de marge verhoogd tot 1000²⁸ requiem-missen zouden opgedragen worden in diverse kloosters en kerken in de stad, maar het grootste deel toch bij de paters Predikheren zelf en nog dat er gedurende een jaar en zes weken ook een dagelijkse requiemmis (met de *miserere* en de *profondis*) zou opgedragen worden op zijn graf.

Vervolgens doet hij een reeks legaten:²⁹

- (T2, f° 4r-5r) aan de paters Predikheren: twee jaarlijkse rentes van 10 en 5 Lb. groten (de penning 20) met last om een eeuwig jaargetijde (herdenking op de dag van zijn begrafenis) te doen op dezelfde manier als al gebeurde voor zijn oom Jan Voet (die ook daar begraven was) en een wekelijkse mis te lezen aan het geprivilegieerde altaar. Daartoe moet ook een zwartfluwelen kazuifel met een kruis van zilverlaken gemaakt worden waarop ook het *getimbreerd* familiewapen (= afgebeeld met helm en dekkleden) moet staan. In de marge had hij later toegevoegd dat de rente van 5 Lb. gr. kwam te vervallen gezien hij inmiddels die wekelijkse misviering aan zijn graf al had gesticht. In zijn laatste testament van 1685 (T3, f° 12) kwam ook de bepaling omtrent de kazuifel te vervallen gezien hij die ook al had laten maken.

- (T2, f° 5v-6r) aan het Brugse Jezuietencollege: 300 Lb. groten met het verzoek dat elke priester een mis zou opdragen voor de lafenis van zijn ziel. In zijn laatste testament van 1685 (T3, f° 13v) wijzigt hij de 300 Lb. gr. in 200 Lb. gr. en 50 Lb. gr. aan pater Meunincx, priester bij de Jezuiten.

- aan pater Reijssen, prefect van de Confrerie van het H. Schapulier: 200 gulden.

- aan de armen: 50 Lb. gr.

- aan de kerkfabriek van de collegiale O.L. Vrouwekerk, 100 gulden mits zij ten hunnen laste zullen nemen de betaling van de *redemptie ten respecte van onse begraavinghe buijten de voorseijde kercke* en aan de pastoor Baudens *ende ist sacke dat hij alsdan noch onsen pastor is*, nog een extra 50 gulden. We begrijpen dit als dat de kerk van O.L. Vrouw de begrafenis-kosten op zich diende te nemen voor wat betreft het deel buiten de kerk (van de Paters Predikheren) waar hij zou begraven worden. Marius Voet woonde dus blijkbaar op de O.L. Vrouwparochie, wat ook blijkt uit het feit dat hij de pastoor van die kerk 'onsen pastor' noemt.

- (T2, f° 6v) aan de *Sodaliteyt van de mans bij de Paters Jezuiten* (de leden van de religieuze mannengilde van de Jezuiten ?) 50 gulden om boeken te kopen, aan de beide stadsscholen elk 100 gulden, aan de *Waerachti-*

gen Bergh van Bermhertigheyt, 100 gulden en voor het verlossen van Christenslaven ook 100 gulden.

- (T2, f° 7r-7v) aan broeder Marcus Winckelman van de paters Augustijnen een lijfrente van 2 Lb. gr., aan de zusters Marie Clemence en Anne Marie Winckelman van het Annunciatenklooster een lijfrente van 1 Lb. gr. en aan allen waarvan hij peter was en die hij nog niet eerder begiftigd had een lijfrente van 20 sch. gr.

- (T2, f° 8r) aan zijn *dienstmaerte Cristina* als zij nog bij hem woont (op het tijdstip van zijn overlijden) een lijfrente van 10 Lb. gr., naast een rouwkleed en de achterstallige daglonen.

In zijn laatste testament van 1685 (T3, f° 14v) blijkt dat zij inmiddels elders was gaan wonen (met zijn dank) maar hij wenste het legaat toch te laten doorgaan (T3, f° 16v). Aan Marie, zijn nieuwe *dienstmaerte* legateert hij een jaarloon en een rouwkleed.

- aan Antoon Perneel, zijn knecht, 400 gulden (maar in mindering te brengen wat hij van hem geleend heeft), aan diens broer Rogier Perneel, ook zijn knecht 50 Lb. gr. naast een rouwkleed en wat hij nog tegoed heeft van loon en aan hem ook al zijn klederen en lijnwaad. In zijn laatste testament van 1685 (T3, f° 15) vervalt dit, maar hij scheldt hem alles wat hij van geleende gelden nog tegoed heeft kwijt.

- (T2, f° 8v-9r) aan zijn neef jonker Antonius Voet [zoon van zijn broer Jaspar]: een hofstede van 48 gemeten 42 roeden in Vlissegem bij *Coninxhove* die hij gekocht had van jonkvrouw Catharine Winckelman. Maar met conditie dat hij deze niet verhuypthekeert noch verkoopt en ingeval hij zonder erfgenamen overlijdt of deze erfgenamen op hun beurt zonder afstammelingen overlijden, dan dient deze hofstede te vererven op zijn broer jonker Jaspar Philips Voet. En als deze overleed zonder erfgenamen dan komt het de oudste mannelijke erfgenaam toe met de familienaam Winckelman afstammend van zijn oom jonker Jaspar Winckelman de oude en Anna Reyvaert.

Op het ogenblik van zijn laatste testament van 1685 (T3, f° 15v) was Antoon Voets vader (Jaspar Philips, broer van Marius) een jaar tevoren overleden (op 22 juli 1684) en was nu dus zijn neef Antoon zijn enige erfgenaam. Daarom stipuleert hij nu dat als deze zou overlijden zonder wettelijke erfgenamen [Jacob Voet had na zijn huwelijk in 1681 twee dochters gehad die na enkele maanden waren gestorven en in 1685 waren er nog geen volgende kinderen geboren of onderweg] dan moest de hofstede gaan naar diens echtgenote Maria Francisca de Boodt.

In zijn laatste testament van 1685 (T3, f° 16-16v) doet hij ook nog vier nieuwe legaten:

- aan jonkvrouw Isabelle de Boodt: zijn diamanten ring
- aan jonkvrouw Catharina de Boodt: 100 gulden
- aan Adriaan de Backer, dienstknecht van zijn neef: 50 gulden
- aan zijn inwonende dienstknecht: 2 Lb. groten.

²⁸ *inde platse van ses hondert, wij ordonneren duysent missen van requiem.*

²⁹ Hierin is een gulden 1/6de van een pond groten (Lb. gr.).

De f°s 9v-10r handelen over het godshuisje voor arme blinden dat hij gesticht had en de twee die hij nog wens- te dat er zouden gesticht worden (zie hoger).

- (f° 10-10v) Marius Voet bekostigde in de kerk van de paters Karmelieten de lichtgevendende olie voor de zilveren lamp hangend voor het beeld van O.L.V. van Napels, die elke zon- en heiligendag en elke woens- en zaterdag aangestoken werd; hij legateerde hiervoor 20 sch. gr.
- aan het bestuur van het Brugse Vrije schonk hij alles wat hem nog schuldig was van nog niet betaalde diensten, reizen, enz...
- op (f° 10v-11) maakt hij zijn wilsbeschikking m.b.t. het lot van zijn bibliotheek en de genealogische handschriften die hij samenstelde bekend (zie verder in de sectie *historische en genealogische activiteiten*)

Tenslotte stelde hij zijn broer (Jasper) Philips Voet aan als zijn testamentuitvoerder en als mede-toeziender: raadspensionaris vanden Sompele (die hiervoor 100 gulden toebedeeld krijgt) en hij wederroept alle voorgaande testamenten, codicillen, legaten of andere beschikkingen die hij zou gemaakt hebben, i.h.b. het testament verleden voor notaris Pieter Wulfinck van 23 juni 1678.

In zijn laatste testament van 1685 (T3, f° 17) drukt hij zijn wens uit dat in de kerk van de Paters Predikheren (Dominicanen) nabij zijn grafplaats een marmeren graf-schrift zou opgericht worden ter nagedachtenis van zijn vader en moeder, van hem en van de verdere afstammelingen van zijn familie. Daarvoor voorziet hij 100 Lb. gr.

Tenslotte (T3, f° 17-17v) legateert hij in zijn laatste testament ook nog aan het kind of kinderen waarvan zijn nicht (= echtgenoot van neef), de vrouw van Antonius Voet zou bevrucht zijn en alle andere kinderen die uit dit huwelijk nog geboren zouden worden het derde van al de goederen, zowel lenen, allodiale goederen, huizen, renten bezet of onbezet, meubelen en onroerende goederen die hij zou achterlaten of die in zijn sterfhuis aangetroffen worden. De ouders behouden wel het vruchtgebruik ervan tot hun meerderjarigheid. En indien dit kind of kinderen zouden overlijden zonder afstammelingen dan moest dit derde gebruikt worden tot vermeerdering van zijn fundatie in het Blinde Lieden Gasthuis, voor de begunstigde personen en huisjes op de manier zoals met het eerste huisje.

En omdat zijn broer Jasper inmiddels overleden was, stelt hij aan (T3, f° 18v) tot testamentuitvoerder zijn neef Antonius Voet (naast nog steeds raadspensionaris vanden Sompele).

En finaal (T3, f° 19-19v) voegt hij nog twee extra legaten toe:

- aan Maria Françoise de Boodt *sijne horlogie ende estuij* (étui: horlogekast)
- aan Janneken, weduwe van Robert Valcke 4 Lb. groten.

Historische en genealogische activiteiten

LE DOULX schrijft dat hij 'immens' veel historische en genealogische opzoeken gedaan had en 48 handschriften samengesteld had.³⁰ Daarbij maakte hij ook wel gebruik van de handschriften van Bernard van der Straeten (1581-1636), een Brugs genealoog van een generatie eerder. Voet gold als een expert op zijn gebied: in een adelskenning voor de familie Lauwerijns de Diepenhede uit Brugge gegeven te Parijs in juni 1719 door Lodewijk XV (in feite de regent Philippe d'Orléans in zijn naam) lezen we bv. over hem: ... *vérifié par leur genealogie dressée par feu Marius Voet, Ecuyer, ancien Bourguemestre du franc de Bruges, très expert généalogiste, ...*³¹

In zijn staat van goed lezen we over zijn verzameling: *den overleden heeft naergelaten in sijn contoir eene bibloteque van verscheijde boucken soo manuscripta als andere die noch in wesen sijn ende in wesen sullen blijven volgens 't mandaet vanden overleden*. In de marge vinden we een waardeschatting: *volghens de prisije van P(iete)r van Perebrouck vercoopere, bedr(aeght) de selve hond(er)t achtenvijftich ponden vijf schellyn(gen) vier gr*. Deze 158 pond 5 schellingen 5 groten was een groter bedrag dan de rest van de inboedel samen in zijn toch ruime woning die op 140 pond werd geschat. 158 pond groten vertegenwoordigen ongeveer 5 jaarlonen van een handarbeider.³²

In zijn testament van 1680 [T2, f° 10v-11] had hij zijn wilsbeschikking m.b.t. het lot van zijn bibliotheek en de genealogische handschriften die hij samenstelde bekend gemaakt: dit mocht niet door zijn erfgenaam (toen nog zijn broer Jasper Philips) verkocht worden of aan iemand gegeven of op andere manier vervreemd worden, maar deze diende alles te bewaren voor zijn zoon (Antonius) en zijn erfgenamen: *Voorts is onse intentie, wille ende begerte dat de boucken van onse bibiloteque, manuscripta, genealogien ende alle het gone dat de selve is raeckende bij onsen erfgenaem niet en sullen worden vercocht nochte aen iemandt ghegeven, ofte veralieneert maer dat hij de selve sal bewaeren ende conserveren voor sijnen soone, ofte andere erfgenamen die hij soude moghen achterlaten*. In zijn laatste testament van 1685 (T3) maakt hij hierop geen wijzigingen. Dit werd nog eens extra benadrukt in zijn staat van goed: *dat de bibiloteque manuscripta genealogien, ende alle het gone de selve rakende niet en moghen verkocht worden maer*

30 P. LE DOULX, *Levens der geleerde en vermaerde mannen ...*, p. 453; *Biographies des hommes ...*, IV (1849), p. 293.

31 J.J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc, Suppl.*, Brugge, 1864, p. 319-320. Over de familie Lauwerijns de Diepenhede zie: F.A.A. DE LA CHESNAYE-DESBOIS, *Recueil de généalogies pour servir de suite ou de supplément au Dictionnaire de la noblesse, contenant les généalogies, l'histoire & la chronologie des familles nobles de France...*, Tome XIV ou second des suppléments, Parijs, 1784, pp. 372 e.v.

32 (ed.) H. DE RIDDER-SYMOENS: *Bevolking, voeding en levensstandaard in het verleden*, Gent, Academia Press, 2004, i.h.b. de tabel daglonen metser-diender/handarbeider-dagloner, p. 168: in 1686-90 was het dagloon 12,5 stuiver. 1 Lb. gr. is 120 stuiver; 158 pond groten maakt dus $158 \times 120 / 12,5 = 1.516,8$ daglonen of met ong. 300 werkdagen/jaar (zesdaagse werkweek): 5 jaarlonen.

moeten de selve geconserveert worden voor den oudsten soone ofte andere erfgenamen vanden rendant.³³ De rendant (overbrenger van de staat van goed) was toen zijn neef Antonius, gezien diens vader Jaspar Philips inmiddels overleden was.

Deze verplichtingen werden blijkbaar opgevolgd gezien 48 van zijn handschriften in 1739 bewaard werden te Brussel bij de 'graaf de Colins, gehuwd met N. Delval'.³⁴ Dit betreft Pierre Philippe, graaf de Colins (Brussel, 1701-1772) en Maria Petronilla Prévost de le Val (1713-Brussel, 1786), enige dochter van Franciscus Josephus en Alexandrina Cornelia Voet, het enig volwassen geworden kind van Antonius.

Deze Pierre Philippe de Colins heeft er ook van gebruik gemaakt voor een eigen handschrift: *Origine & Descende des Comtes de Flandres & d'Hainau, comme aussi de quelques Comtes de Namur, d'Hollande, de Zelande & Seigneurs de Frise, avec les Alliances de plusieurs autres illustres Familles. Le tout tiré hors de plusieurs livres MSS de Marius Voet, & dressé par le Comte de Colins Lieutenant de la Garde Royale des Hallesbardiers au Service de Sa M. I. en la Cour de Bruxelles*, 618 pag. in-fol.³⁵

Uiteindelijk raakte de verzameling toch buiten de familie en verspreid. In 1877 schrijft rijksarchivaris Charles Piot³⁶ dat op dat ogenblik de handschriften van Marius Voet deels in bezit waren van Henri de Brouckere, minister van Staat³⁷ en deels in de verzameling Goethals.³⁸

Maar de verspreiding was op dat ogenblik al zeker niet beperkt tot alleen deze twee plaatsen.

Immers, ook de bibliotheek (Jean-Baptiste) Théodore de Jonghe³⁹, overleden in 1860 bezat toen al minstens één werk van Marius Voet: het bevat nog steeds zijn ex-libris *Bibliothèque de Th. De Jonghe*. Het werd verworven door de Kon. Bibliotheek op de veiling na zijn overlijden.

33 F° 88v.

34 J. F. FOPPENS, e.a., *Bibliotheca Belgica*, Brussel, 1739, dl. 2, p. 846.

35 *Catalogue des livres ... de feu S.E. le Comte de Cobenzl, ... par Jos. Ermens dont la vente se fera ... publiquement à Bruxelles à la Maison du Roi le 10 juin 1771 & jours suivans ...*, Brussel, H. Vlemingck, [1771], p. 245, nr. 1877.

36 CH. PIOT, *Notice historique et généalogique de la Maison de Straten*, Brussel, 1877, p. 313, noot 2. Charles Piot was toen archivaris bij het Rijksarchief, van 1886 tot 1897 was hij algemeen rijksarchivaris.

37 Henri de Brouckère (Brugge 25 jan. 1801 – Brussel 25 jan. 1891), uit een Torhoutse familie (broer van Charles junior, burgemeester van Brussel). Hij was liberaal, lid van het Belgisch Nationaal Congres, minister van Staat (1849-) en burgemeester van Oudergem (1863-1873). Hij huwde met Eugénie de Waha (1812-1892). Zij hadden geen kinderen. Zijn neef François de Waha volgde hem op als burgemeester van Oudergem.

38 Zie over hem (red.) M. DE SCHEPPER e.a., *In de ban van boeken. Grote verzamelaars uit de negentiende eeuw in de Koninklijke Bibliotheek van België*, Brussel, KBR, 2008, pp. 152-158.

39 Zie over deze Jean-Baptiste Théodore de Jonghe (1801-1860): N.N. [CHARLES-LOUIS REULENS & J.B.TH. DE JONGHE], *Notice sur Jean-Baptiste – Théodore de Jonghe*, Mons, Soc. des Bibliophiles Belges, 1861 en (red.) M. DE SCHEPPER e.a., *In de ban van boeken ...*, pp. 98-99.

⁴⁰ Zelf had de Jonghe het verworven in de veiling van 15-23 december 1845 van de bibliotheek van zijn oom Luc-Joseph-Antoine de Roovere de Rosemeersch (1784-18.6.1842).⁴¹ De verspreiding van Voets handschriften was dus wellicht al begin 19de eeuw ingezet. Het bewuste handschrift lijkt ook per ongeluk in de verzameling de Roovere de Rosemeersch verzeild te zijn want de handschriften hebben er zo goed als uitsluitend betrekking op het hertogdom Brabant. De Brugse origine werd waarschijnlijk nooit door de eigenaar opgemerkt en al helemaal niet in de veilingcatalogus ervan.

Een ander werk⁴² van Marius Voet was zelfs al in het buitenland verzeild geraakt, nl. te Cheltenham (U.K.), in de verzameling van de bibliomaan Thomas Phillipps (overleden in 1872). Het werd, met een groot aantal andere handschriften aangekocht door de Kon. Bibliotheek in 1888.⁴³

De door Felix-Victor Goethals aangekochte handschriften waren een particuliere aankoop, maar deze liet wel zijn gehele verzameling boeken en handschriften na aan de Kon. Bibliotheek (het zgn. *Fonds Goethals*). De catalogus van de handschriften van zijn legaat vermeldt evenwel slechts zeven handschriften van Marius Voet.⁴⁴ Nog drie andere handschriften van Marius Voet bevin-

⁴⁰ KBR, handschriften, nr. 21.757 (inv.nr. 7771, microfilm 7396). Vergelijk de beschrijving ervan in de catalogus van de handschriften van de Kon. Bibliotheek, in deel 13 (F. LYNIA, Brussel, 1948) pp. 239-245 met de beschrijving in de veilingscatalogus *Catalogue des livres et manuscrits formant la bibliothèque de feu M. J.B.Th. De Jonghe*, dl. III, Brussel, Heussner, 1861, nr. 8.973 (op pp. 209-210).

⁴¹ In de veilingscatalogus de Jonghe wordt niet vermeld dat de samensteller Marius Voet is, maar hij wordt geïdentificeerd in: CH. R., *Notice sur Jean-Baptiste Théodore De Jonghe*, Mons, Soc. des bibliophiles belges, 1861, pp. 22-23 in de commentaar op het nr. 8.973 van die veiling. Daar wordt ook nog vermeld dat er fel om geboden werd en de Kon. Bibliotheek het verwierf voor 748 frank (incl. kosten) daar waar het 16 jaar eerder op de veiling de Roovere de Rosemeersch nog voor een luttel bedrag van eigenaar was verwisseld, te wijten aan de lamentabele beschrijving in de catalogus. In de veilingscatalogus de Roovere de Rosemeersch ([A. VANDALE] *Catalogue des livres de la bibliothèque de feu messire L. Deroovere de Rosemeersch ...*, Brussel, 1845) die naast ong. 1500 boeken ook nog 170 nrs. archieven en niet minder dan 648 nummers handschriften beschrijft, is het inderdaad nauwelijks herkenbaar. Daar de verzameling bijna uitsluitend handschriften m.b.t. het oude hertogdom Brabant bevat, menen we door eliminatie in nr. 257 misschien het bewuste handschrift van Marius Voet te herkennen: *Extraits, inscriptions sépulchrales, crayons généalogiques, copies d'actes divers, copie de fragments de registres de l'état civil, etc...* Over Luc-Joseph-Antoine de Roovere de Rosemeersch zie: E. VARENBERGH, 'De Roovere de Rosemeersch (L.J.A.)', in: *Biographie Nationale*, dl. V (1876), kol. 684-685; C.F.A. PIRON, *Algemeene levensbeschrijving der Mannen en Vrouwen van België*, Mechelen, 1860, p. 332; maar vooral de veilingscatalogus van zijn bibliotheek, pp. I-IV. Hij was o.a. in het bezit van 29 genealogische handschriften van kanunnik Hellin (1724-1803) (zie de nrs. 223-251) waarvan een deel thans ook bewaard wordt in de KBR, afd. hs., Fonds Goethals.

⁴² KBR, handschriften, nr. II 1161 (inv. nr. 8038).

⁴³ Zie N.N., 'Chroniques et mélanges: Les Manuscrits de Cheltenham' in: *Bibliothèque de l'école des chartes*, 1888, Volume 49, pp. 698-703, i.h.b. p. 700. Toen kocht overigens ook Ch. Piot een reeks stukken voor het Algemeen Rijksarchief.

⁴⁴ KBR, Fonds Goethals, handschriften, nrs. 719, 735, 736, 737, 738, 739 en 1436.

den zich in de algemene verzameling handschriften van de Kon. Bibliotheek: de hogergenoemde komend uit de bibliotheken van de Jonghe en Phillipps en nog een derde.⁴⁵

Alles samen slechts 10 van de 48 handschriften van het oeuvre van Marius Voet. De *whereabouts* van de overige 38 zijn nog onbekend.

Hier en daar treft men een losse genealogie of een aanvulling bij een andere aan in het geschrift van Marius Voet. Zijn geschrift is zeer herkenbaar. Hij heeft een klein geschrift, de verticale accolades tussen de generaties zijn verzorgd en recht getekend, hij gebruikt steeds een diepzwarte inkt en in zijn letters wisselen fijne en bredere pennestroken af al naar gelang hij zacht of harder op zijn pen drukte (zijn bredere streken maken zijn geschrift soms moeilijker leesbaar). Typisch in Marius Voets handschriften is ook dat hij bronvermeldingen geeft, maar steeds onder de vorm van erg cryptische afkortingen.

We vinden zijn geschrift terug in bv.

- RAB, *Inventaris van het archief de Schietere de Lophem* [1988], Brussel, 1992 (TBO 192), 4de pak, 3de map, genealogie *Vereycken*. Dit document bevat ook de voor Marius Voet zeer typische cryptische afkortingen voor bronverwijzingen.⁴⁶
- SBB, Verzameling genealogieën Jac. Ant. Kerchof,
 - dossier *Mesdach*. In deze genealogie in het geschrift van Jac. Ant. Kerchof zijn enkele aanvullingen in het geschrift van Marius Voet's; deze zijn op hun beurt opnieuw aangevuld door Jac. Ant. Kerchof.
 - dossier *Vlaminckpoorte*. Dit dossier bevat ook een los blad met een genealogie Vlaminckpoorte in het geschrift van Marius Voet die door Jac. Ant. Kerchof met enkele generaties werd aangevuld en met volgende commentaar: *Desen boom is ghestelt en(de) gescreven met de eijghen handt van mijnheere Voet, burchm(eeste)r van(den) Vrijen, ghereserveert met eenige notitien bij mij daer bij ghevoucht bevonden in originele papieren, serken en(de) anders. per mem(orie) J.A. Kerchof pbr 1670.*
 - dossier *Pardo*. Naast het bifolium met een genealogie van de familie Pardo in het geschrift van Jac. Ant. Kerchof steekt er ook nog een ander bifolium met een alternatieve genealogie, waarvan de herkomst niet vermeldt wordt maar het geschrift is uitermate herkenbaar als dat van Marius Voet. (Op enkele plaatsen in dit document zijn er kleine aanvullingen bijgeschreven in het geschrift van Jac. Ant. Kerchof.)
 - dossier *Romeyns*. Deze genealogie bevat ook enkele detailaanvullingen en twee extra gezinnen in het geschrift van Marius Voet.
 - dossier *de la Torre*. In het "Fragment de la famille la Torre" zijn in de 4de, 5de, 6de en 8ste generatie

enkele aanvullingen gemaakt in het geschrift van Marius Voet.

- in de map met documenten over aanverwante families van Jac. Ant. Kerchof bevindt zich o.a. een groot blad (ong. 80 bij 65 cm) met een horizontale stamboom met ingekleurde wapenschilden over elf generaties van de familie de Mil. Deze werd door Jac. Ant. Kerchof getekend en de rechthoeken voor echtparen werden ook door hem ingevuld, maar detailgegevens werden hieraan toegevoegd in het geschrift van Marius Voet, waar soms later Jac. Ant. Kerchof weer nog eigen aanvullingen op bij maakte.
- Brussel, ANRB/VAKB, bibl. de Limburg Stirum, Hs. Joannes Ludovicus de Joigny de Pamele, vol. II, f° 68 (genealogie Voet): enkele minieme aanvullingen in de 2de, 3de, 4de en 6de generatie.
- Brussel, KBR, Fonds Goethals, nr. 930, f° 45-46 (Berlaimont), nr. 935, f° 49 (Bultinc-Kerchof), nr. 936, f° 140 (de Castro Osorio), nr. 938, f° 75 (Colijn dit Bruninck), nr. 941, f° 49 (de Davré), nr. 942, f° 82 (Dormer), nr. 943, f° 100 (d'Esclaibes), nr. 945, f° 64 (de le Flye), nr. 949, f° 103 (de Gulpen), nr. 950, f° 42 (de Halewin), nr. 962, f° 46 (du Maisnil), nr. 963, f° 103 (de Massiet), nr. 964, f° 60 (de Medicis), nr. 969, f° 1 (Pacheo), nr. 970, f° 136 (Pleine), nr. 971, f° 42 (le Poyvre), nr. 974, f° 67 (Roels), nr. 975, f° 13 (Ronquillo) en f° 87 (Rijm), nr. 976, f° 45 (Sanchez de Villosa), nr. 983, f° 1 (Tackoen de Zillebeke), f° 43 (de Toledo) en f° 68 (Trivulce): genealogieën of kwartierstaten volledig in het geschrift van Marius Voet. Minieme detailaanvullingen vindt men ook in nr. 930, f° 62 (de Berlo), nr. 936, f° 107 (vanden Carrest), nr. 987, f° 16-16v (Voet).

⁴⁵ KBR, handschriften, II 6976 (niet opgenomen in de inventaris).

⁴⁶ Bv. kol. 3: FA 4v, Stra 162v, kol. 7: VE 41v (de V en E zijn in een ligatuur verenigd); keerzijde: kol. 2: X 40, FA 84, kol. 3: FA 43, FA 20, VA 199, AE 137 (A en E zijn in een ligatuur verenigd).